

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Tavoitteet ja päämäärät ovat hyviä ja kannatettavia. Näkemyksemme mukaan niitä ei kuitenkaan saavuteta esityksen mukaisilla ehdotuksilla parhaalla mahdollisella tavalla. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman tavoitteena on lisätä tehokkuutta julkisissa hankinnoissa. Tämä tarkoittaa sitä, että muutosten ei tulisi lisätä henkilötyötä vaan tehostaa sitä. Nyt esitetyt muutokset lisäävät hallinnollista työtä ja byrokratiaa, mikä ei palvele esitettyä säästötavoitetta eikä myöskään lisää yritysten edellytyksiä osallistua julkisen sektorin tarjouskilpailuihin.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Tavoite on hyvä ja kannatettava. Ehdotetuilla lakimuutoksilla hyödyt saattavat jäädä näkemyksemme mukaan niukoiksi, koska ne lisäävät hankintayksiköille hallinnollista taakkaa lisäämällä hankintojen byrokratiaa, pidentävät hankintojen kestoja ja avaavat valmisteluvaiheen valitukselle.

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

65 § Markkinakartoitus

Hankintojen huolelliseen suunnitteluun ja valmisteluun ohjaaminen on kannatettavaa. Sitominen ainoastaan euromääräiseen hankinnanarvoon on liian kapea näkökulma. Markkinakartoitusta tulisi tehdä hankinnan sisällöllisen laajuuden, markkinatilanteen ja hankintayksikön markkinatuntemuksen mukaisesti.

75 § Hankintasopimuksen jakaminen osiin

Hankinnan valmistelun tarveharkinta ja yksityiskohdat tulee olla hankintayksikön omassa harkinnassaan.

Hankinnan jakamisen yksityiskohtaiset ohjeet ja vaihtoehdot olisi tarkoituksenmukaisempaa jakaa hankintojen koulutusmateriaalina ja hyvät käytännöt -esimerkkeinä kuin säätää niistä. Jakamispäätöksen ei tule olla valituskelpoinen eli hankintalain 146 §:ään tulee jättää vanha 2 momentin 2-kohta.

124 § Hankintamenettelyä koskeva kertomus

Hankinnan valmistelu ei kuulu hankintamenettelyyn, eikä sitä tulisi kuvata hankintamenettelyn yhteydessä. Edellä mainittu aiheuttaa lisätyötä eikä tue hallitusohjelman tehostamistavoitetta.

125 § Hankintamenettelyn keskeyttäminen

Hankintayksiköllä tulisi olla oikeus keskeyttää hankinta saatuaan vain yhden tarjouksen, mutta ei velvollisuutta. Markkinatilanne esimerkiksi ICT-hankinnoissa voi olla sellainen, että kilpailutukseen saadaan vain yksi tarjous. Tällöin kilpailutuksen uusiminen johtaa herkästi saman tarjoajan voittoon korkeammalla hinnalla, koska oletettavasti vaihtoehtoisia tarjouksia ei tule. Emme näe yhteyttä hankinnan jakamisen ja keskeyttämisen välillä. Ehdotamme, että pykälästä poistetaan viittaukset hankinnan jakamiseen.

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

Eivät ole.

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

-

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?

-
- Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)

-
- Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?

-

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

-

- Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

-

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiinne? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Esitetty muutos on riittävä keino varmistaa varautumisen vaatimuksia hankinnassa.

Lisäksi näkemyksemme mukaan, pakotteet tulisi lisätä pakollisia poissulkemisperusteita koskevaan

pykälään eikä 71 §:n perusteluihin, koska ne ovat lakisääteisiä EU:n laajuisia vaatimuksia.

Samalla kun 80 ja 88 §:n mukaisia rikosrekisterioteselvityksiä tehdään, voidaan myös pakotteiden noudattaminen tarkistaa.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

Rikosrekisteriotteen pakollisesta käytöstä ei tulisi luopua. Sen sijaan tulisi mahdollistaa sen sähköinen käsittely, koska manuaalinen menettely on nykyisin erittäin raskas. Tämä estää harmaata taloutta tehokkaammin kuin vakuutus.

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

101 § Kansallisesta hankinnasta ilmoittaminen

Hankinnat tulee voida ilmoittaa vain yhdellä EU-kielellä markkinasta riippuen.

Muut huomiot

-

Tanskanen Kirsi
Valtori